

Warszawa, 6 maja 2011 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-654916-III-903.3/10/WK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00

Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwracają się funkcjonariusze Służby Więziennej, którzy podnoszą problem potrącania przez komórki kadrowe od przychodów funkcjonariuszy podatku w związku z zawarciem przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej umowy dotyczącej wykupienia dla wszystkich funkcjonariuszy 50% ulgi uprawniającej do przejazdu kolejami. W sprawie tej Rzecznik występował do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, jednakże uzyskana odpowiedź nie jest satysfakcjonująca i wymaga uzupełnienia (w załączeniu kopia wystąpienia i odpowiedzi). Podniesiony problem powstał na tle art. 183 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. Nr 79, poz. 523 z późn. zm.), który stanowi :

1. Funkcjonariuszowi, który zajmuje lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej miejsca pełnienia służby, przysługuje zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby i z powrotem w wysokości ceny biletów za przejazd koleją lub autobusami.
2. Zwrot kosztów dojazdu, o których mowa w ust. 1, przysługuje w wysokości ceny:
 - 1) miesięcznego biletu imiennego na przejazd w klasie drugiej pociągu osobowego lub miesięcznego biletu imiennego na przejazd autobusem, o ile z miejscowości pobliskiej nie ma połączenia kolejowego albo
 - 2) biletów jednorazowych na przejazd środkiem publicznego transportu zbiorowego, stosownie do liczby dni pełnienia służby, do wysokości nie wyższej niż cena biletów, o których mowa w pkt 1.
3. Jeżeli funkcjonariusz dojeżdża do miejscowości, w której pełni służbę, prywatnym pojazdem mechanicznym, zwrotu kosztów dokonuje się w wysokości ceny kolejowego biletu jednorazowego na przejazd w klasie drugiej pociągu osobowego, przewidzianej dla odległości drogowej między miejscowością, w której funkcjonariusz zamieszkuje, a miejscowością, w której pełni służbę, stosownie do liczby dni pełnienia służby, do wysokości nie wyższej niż cena biletów, o których mowa w ust. 2 pkt 1.
4. Wysokość zwrotu kosztów dojazdu w przypadku funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 3, ustala się na podstawie obowiązujących w danym województwie cen za przejazdy koleją.

5. W przypadku przejazdu funkcjonariusza do miejsca pełnienia służby i z powrotem pojazdami służbowymi Służby Więziennej na zasadach odpłatności, zwrot kosztów dojazdu przysługuje w wysokości obowiązującej stawki odpłatności za ten dowóz.

6. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 1, 3 i 5, nie przysługuje za rok kalendarzowy, w którym wykupiono uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, w wysokości co najmniej 50 %.

7. Zwrotowi nie podlegają koszty dojazdu w granicach miejscowości, w której funkcjonariusz zamieszkuje, oraz miejscowości, w której pełni służbę.

8. Zwrotu kosztów dojazdu dokonuje się na wniosek funkcjonariusza.

9. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb oraz terminy zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, wzory wymaganych dokumentów, a także sposób dokumentowania poniesionych kosztów, uwzględniając w szczególności sprawność postępowania w celu realizacji uprawnienia funkcjonariusza.

Z wyjaśnień uzyskanych od Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 10 grudnia 2010 r. nr BDG-070-131/10/891 wynika, że w art. 183 ust. 6 jako alternatywę dla wypłaty zwrotu kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby, o której mowa w art. 183 ust. 1, ustawodawca wprowadził możliwość wykupu uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, w wysokości co najmniej 50%. Z przeprowadzonych szacunkowych wyliczeń wynikało, iż realizacja uprawnienia, o którym mowa w art. 183 ust. 1 (tj. zwrotu kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby i z powrotem) dla wszystkich funkcjonariuszy spełniających przesłanki ustawowe wiązałyby się z koniecznością wydatkowania z budżetu więziennictwa rocznie około 30 mln złotych. Ponadto wskazano, że podczas prac nad projektem ustawy budżetowej na rok 2010 Minister Finansów nie uwzględnił wniosku zawartego w piśmie Ministra Sprawiedliwości DB III 311-313/09 z dnia 14 sierpnia 2009 r., o zwiększenie budżetu więziennictwa o 7 mln na pokrycie skutków finansowych wynikających z uprawnienia do zwrotu kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby, o którym mowa w art. 183 ust. 1.

Z uwagi na powyższe realizacja uprawnienia w postaci zwrotu kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby w 2010 r. mogłaby nastąpić jedynie z bieżących wydatków więziennictwa. W związku z brakiem takiej kwoty w budżecie więziennictwa w 2010 r. Dyrektor Generalny Służby Więziennej po szczegółowej analizie sytuacji finansowej więziennictwa, podjął decyzję na podstawie art. 183 ust. 6 o wszczęciu postępowania w sprawie wykupu uprawnień do kolejowych przejazdów z ulgą 50% dla ogółu funkcjonariuszy Służby Więziennej. Osoby zwracające się do Rzecznika twierdzą, iż przepis art. 183 ust. 6 ustawy o Służbie Więziennej nie nakłada obowiązku wykupienia dla wszystkich funkcjonariuszy uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego.

Przyznanie tego typu ulgi powinno nastąpić tylko wyłącznie dla tych funkcjonariuszy, którzy o nią zabiegali, bądź na jej uzyskanie wyrazili zgodę. Z treści przepisu wynika, iż uprawnienie to jest fakultatywne, a nie obligatoryjne. Ich zdaniem nie było więc podstawy do obowiązkowego przyznania uprawnienia do ulgowych przejazdów wszystkim funkcjonariuszom, także tym, którzy nie mogli skorzystać z przejazdów kolejowych. Działanie to było powodowane chęcią uniknięcia zwrotu kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby, które są określone w art. 183 ust. 1, 3 i 5. Realizacja tej decyzji spowodowała niekorzystne skutki prawne dla części funkcjonariuszy, którzy nie dojeżdżają

kolejami do miejsca pełnienia służby. Zostali oni zmuszeni do uiszczania zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych. Oznacza to, że są oni zobowiązani do ponoszenia dodatkowych świadczeń podatkowych, za przyznanie im uprawnień, których de facto nie wykorzystują. Zdaniem przedstawicieli związków zawodowych tylko około 10% funkcjonariuszy Służby Więziennej dojeżdża kolejami do miejsca pełnienia służby. Stąd też wykupienie ulgi kolejowej dla wszystkich funkcjonariuszy nie znajduje uzasadnienia, gdyż większość z nich korzysta z innych form transportu. Nie sposób również ustalić, dlaczego podejmując decyzję o wykupieniu ulgi ograniczono się jedynie do przewoźników kolejowych, skoro art. 183 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej wymienia również transport autobusowy. Wprowadzone rozwiązania nie dały więc funkcjonariuszom możliwości wyboru innych przewoźników poza kolejowymi. Z informacji uzyskanych od funkcjonariuszy wynika, że umowa tego typu została również podpisana na 2011 r.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz.U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra o zbadanie tej sprawy,

Z upoważnienia rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich